

ROMÂNIA

PRIM - MINISTRU

București

**Domnului prof. univ. dr. Valer DORNEANU
PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Subsemnata Vasilica - Viorica DĂNCILĂ, în calitate de Prim-ministru, în temeiul dispozițiilor art. 146 lit. e) din Constituția României și ale art. 34 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, formulez prezenta

CERERE

**DE SOLUȚIONARE A CONFLICTULUI JURIDIC DE NATURĂ
CONSTITUȚIONALĂ**

între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, determinat de refuzul explicit al acestei din urmă autorități publice de a aplica o lege adoptată de Parlament, și substituirea în acest mod, implicit, autorității legiuitoare

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

În Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.636 din 20 iulie 2018 a fost publicată Legea nr.207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, ale cărei prevederi, aplicabile tuturor instanțelor judecătorești, stabilesc inclusiv modificări ale completelor de judecată la diferite grade de jurisdicție și în diferite materii.

În lipsa unei precizări cuprinse în lege privind intrarea în vigoare la o dată ulterioară, astfel cum dispune art. 78 din Constituție, actul normativ a intrat în vigoare la data de 23 iulie 2018, respectiv la 3 zile de la publicarea în Monitorul Oficial.

Art. II, III și IV din Legea nr. 207/2018 reglementează dispoziții tranzitorii, care se referă exclusiv la data de la care devine funcțională Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție, la judecarea apelurilor în complet de 3 judecători precum și la situația procurorilor numiți în funcție în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și Direcției Naționale Anticorupție la data intrării în vigoare a legii.

Ținând cont de noile dispoziții, în data de 3 septembrie 2018, prin Hotărârea nr. 88/2018¹, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a hotărât în unanimitate să aplice prevederile introduse prin Legea nr. 207/2018 privind judecarea contestațiilor împotriva hotărârilor pronunțate de judecători de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel în complete de 2 judecători (așa cum prevede noua normă a art. 31 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 304/2004).

În schimb, cu referire la activitatea completelor de 5 judecători, prin Hotărârea nr. 89/2018² din 4 septembrie 2018, astfel cum rezultă dintr-un extras al acestei hotărâri postat pe pagina proprie de Internet, în secțiunea Informații/ Hotărâri ale Colegiului de conducere, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a hotărât că:

„d. Analizând dispozițiile art. 32 Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, modificată și completată prin Legea nr. 207/2018, cu referire la activitatea Completelor de 5 Judecători, cu majoritate, constată că dispozițiile noii legi sunt norme de organizare ce vizează formațiuni de judecată cu reglementare specifică, constituite „la începutul fiecărui an” și, în absența unei norme tranzitorii, devin aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2019.

Cu opinia separată a doamnei judecător Simona Neniță în sensul că, dispozițiile legii noi sunt norme de organizare ce vizează compunerea completelor și, în absența unei norme tranzitorii, sunt de imediată aplicare.”

Asfel, Hotărârea nr. 89/2018 are valoarea unui refuz explicit al Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a se conforma prevederilor art. 32 din Legea nr. 304/2004 privind compunerea completelor de 5 judecători și a prelungi, fără temei, funcționarea acestora în modalitatea anterioară.

Mai grav este și faptul că, după cum vom argumenta în cele ce urmează, este prelungită funcționarea completelor de 5 judecători într-o modalitate care în sine contravine prevederilor art. 32 din Legea nr. 304/2004 inclusiv în forma anterioară Legii nr. 207/2018.

¹ <http://www.sci.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=20113>

² <http://www.sci.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=20114>

respectiv de la intrarea în vigoare a Legii nr. 255/2013. **fapt confirmat și prin dezlegarea dată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 68/2018**, punând instanța supremă în situația în care componența completelor de 5 judecători a fost și continuă să fie stabilită în afara regulilor stabilite de legiuitor și cu nerespectarea normelor constituționale.

Considerăm că neaplicarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în privința compunerii completelor de 5 judecători, a legii astfel cum a fost adoptată de Parlament, în înțelesul confirmat și de către Curtea Constituțională, împreună cu refuzul explicit de a modifica configurația completelor în acord cu prevederile legale, reprezintă o depășire de către instanța supremă a atribuțiilor sale constituționale prin arogarea unor atribuții care revin Parlamentului, situație care este de natură să determine un conflict juridic de natură constituțională, ce poate fi dezlegat numai de către Curtea Constituțională.

II. ADMISIBILITATEA CERERII. NOȚIUNEA DE CONFLICT JURIDIC DE NATURĂ CONSTITUȚIONALĂ. AUTORUL SESIZĂRII. PĂRȚILE IMPLICATE ÎN CONFLICT.

1. Noțiunea de conflict juridic de natură constituțională

În ceea ce privește **noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice**, Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, că acesta presupune „*acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor*”. De asemenea, prin Decizia nr.97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.169 din 5 martie 2008, Curtea a reținut: „*Conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale.*” Curtea a mai statuat că textul art.146 lit.e) din Constituție „*stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea*”. Prin urmare, noțiunea de conflict juridic de natură constituțională „*vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției*” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009).

Considerăm că noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice este la acest moment bine conturată în jurisprudența Curții Constituționale. În cazul sesizării Curții Constituționale a României cu conflicte juridice de natură constituțională, acestea au fost generate atât de acte juridice sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, de omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care ar intra în obligațiile lor, cât și de modul diferit de interpretare a dispozițiilor Constituției sau de neluarea în seamă a actelor altor autorități publice.

2. Autorul sesizării. Părțile în conflict

Referitor la calitatea Prim-ministrului de a supune Curții Constituționale soluționarea unui astfel de conflict, amintim prima decizie prin care Curtea Constituțională a României a tranșat asupra cadrului procesual al conflictelor juridice de natură constituțională, respectiv Decizia nr. 838 din 27 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 461 din 3 iulie 2009 (reținută ulterior ca precedent ori de câte ori au mai existat situații asemănătoare) în care s-au reținut următoarele: « în conformitate cu dispozițiile art. 146 lit.e din Constituție, Curtea Constituțională "soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice". În acest sens, autorități publice care ar putea fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sunt numai cele cuprinse în titlul III din Constituție, și anume: **Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, Președintele României, ca autoritate publică unipersonală, Guvernul, organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, precum și organele autorității judecătorești.** Pentru exercitarea competenței prevăzute de Constituție, Curtea este sesizată la cererea "Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii". Subiectele de drept pe care Legea fundamentală le încadrează a sesiza Curtea sunt limitativ prevăzute, **dispoziția constituțională nedistingând după cum autoritățile pe care le reprezintă sunt sau nu părți în conflictul cu care sesizează Curtea».**

Întrucât Parlamentul și Înalta Curte de Casație și Justiție fac parte dintre autoritățile cuprinse în Titlul III din Constituție, și întrucât normele constituționale de referință nu impun ca autorul cererii de soluționare a conflictului să fie parte în conflict, Prim-ministrul este în drept să formuleze cererea cu privire la soluționarea conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României și Înalta Curte de Casație și Justiție. Ca urmare cererea formulată este admisibilă și sub aspectul calității procesuale a autorului acesteia și a părților în conflict.

3. Cererea supusă Curții

Pentru motivele expuse, **cererea este admisibilă**, încadrându-se în definițiile date de Curtea Constituțională în jurisprudența citată noțiunii de *"conflict juridic de natură constituțională"*.

Raportat la cauza de față, sunt îndeplinite condițiile rezultate din jurisprudența Curții Constituționale citată anterior pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională, întrucât:

- există o situație conflictuală născută între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, generată de depășirea competențelor constituționale de către Înalta Curte de Casație și Justiție;
- litigiul are un caracter juridic constituțional, în legătură cu întinderea și valorizarea competențelor autorităților publice antereferite;
- situația juridică are natură constituțională, vizând exercitarea competențelor consacrate constituțional ale celor două autorități.

Acest conflict a devenit evident odată cu adoptarea Legii nr.207/2018, dar care continuă o conduită de refuz al aplicării legii încă de la data intrării în vigoare a Legii nr. 255/2013 (întrucât completetele de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiției nu au respectat și nu respectă în continuare compunerea prevăzută de lege), determină un blocaj instituțional câtă vreme lipsesc de efect dispozițiile legale obligatorii emise de Parlament în calitate de "unică autoritate legiuitoare a țării".

III. FONDUL CAUZEI

Dispozițiile art. 32 din Legea nr. 304/2004 în dinamica modificării acestora

Dispozițiile art. 32 din Lege nr. 304/2004, care privesc compunerea completelor de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, au fost modificate în mai multe rânduri, respectiv prin Legea nr. 202/2010, Legea nr. 255/2013 și Legea nr. 207/2018.

Cuprinsul celor trei variante ale textului legal fiind prezentat în continuare, pentru analiza evoluției în timp a acestora:

Forma după modificarea prin Legea nr. 202/2010

„(1) La începutul fiecărui an, în materie penală se stabilesc două complete de 5 judecători formate numai din judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(2) În alte materii decât cea penală se stabilesc la începutul fiecărui an două complete de 5 judecători.

(3) În compunerea completelor prevăzute la alin. (2) intră, de regulă, judecători specializați, în funcție de natura cauzei.

(4) Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă compunerea completelor de 5 judecători. Judecătorii care fac parte din aceste complete sunt desemnați de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Schimbarea membrilor completelor se face în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(5) Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. În lipsa acestora, completul poate fi prezidat de un președinte de secție desemnat în acest scop de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(6) Cauzele care intră în competența completelor prevăzute la alin. (1) și (2) vor fi repartizate aleatoriu în sistem informatizat."

Forma după modificarea prin Legea nr. 255/2013:

„(1) La începutul fiecărui an, în materie penală se stabilesc complete de 5 judecători formate numai din judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(2) În alte materii decât cea penală se stabilesc la începutul fiecărui an două complete de 5 judecători.

(3) În compunerea completelor prevăzute la alin. (2) intră, de regulă, judecători specializați, în funcție de natura cauzei.

(4) Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă numărul și compunerea completelor de 5 judecători, la propunerea președintelui Secției penale. Judecătorii care fac parte din aceste complete sunt desemnați, prin tragere la sorti, în sedință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Schimbarea membrilor completelor se face în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(5) Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet, potrivit alin.

(4), de președintele Secției penale sau de decanul de vârstă, după caz."

Forma în vigoare în prezent, după modificarea prin Legea nr. 207/2018 :

(1) La începutul fiecărui an, la propunerea președintelui sau a vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție, Colegiul de conducere aprobă numărul și compunerea completurilor de 5 judecători.

(2) În materie penală, completurile de 5 judecători sunt formate din judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) În alte materii decât cea penală, completurile de 5 judecători sunt formate din judecători specializați, în funcție de natura cauzelor.

(4) Judecătorii care fac parte din aceste completuri sunt desemnați, prin tragere la sorti, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de unul dintre cei 2 vicepreședinți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție. Schimbarea membrilor completurilor se face în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(5) Completul de 5 judecători este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei 2 vicepreședinți sau de președinții de secție atunci când aceștia fac parte din complet, desemnați potrivit alin. (4).

(6) În cazul în care niciunul dintre aceștia nu a fost desemnat să facă parte din completurile de 5 judecători, completul este prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură a acestora.

(7) Cauzele care intră în competența completurilor de 5 judecători sunt repartizate aleatoriu în sistem informatizat.

Astfel, în toate cele trei variante ale art. 32, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție are atribuția de a aproba compunerea completelor de 5 judecători.

Inițial, potrivit art. 32 alin. (4) astfel cum a fost modificat de Legea nr. 202/2010, în vederea alcătuirii completelor și supunerii spre aprobare colegiului de conducere, judecătorii erau desemnați de către președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin aceeași lege a fost modificat și alin. (5) al art. 32, cu privire la conducerea completului de 5 judecători și participarea în componența acestuia, în temeiul legii, a unor judecători cu funcții de conducere, astfel completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele instanței supreme, iar în lipsa lor poate fi prezidat de un președinte de secție desemnat de președintele sau, după caz, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Ulterior, în urma adoptării Legii nr. 255/2013, intrată în vigoare la 01.02.2014, art. 32 alin. (4) a prevăzut expres că desemnarea judecătorilor pentru participarea în aceste complete se face prin tragere la sorti în ședință publică.

În același timp, Legea nr. 255/2013 a modificat alin. (5) al art. 32, în sensul că atât pentru a conduce completul de 5 judecători, președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să facă parte din aceasta, desemnați prin tragere la sorti:

“Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet, potrivit alin. (4), de președintele Secției penale sau de decanul de vârstă, după caz.”

În prezent, Legea nr. 207/2018 a menținut dispozițiile alin. (4) referitoare la desemnarea prin tragere la sorți în ședință publică, însă a operat modificarea alin. (5) astfel: “Completul de 5 judecători este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei 2 vicepreședinți sau de președinții de secție atunci când aceștia fac parte din complet, desemnați potrivit alin. (4).”

Analizând comparativ cele trei texte, se observă ca textul din anul 2013 introduce, față de textul din 2010, prevederea că membrii completului de 5 judecători sunt desemnați **“prin tragere la sorți, în ședință publică”**, menținută în varianta actuală.

Așadar, textul introdus în anul 2018 nu aduce o schimbare esențială în modalitatea de desemnare a judecătorilor care fac parte din completul de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, în ambele variante reguitorul prevăzând, la alin. (4) al art. 32 din Legea 304/2004, că membrii completului de 5 judecători sunt numiți, fără distincție, prin **“tragere la sorți, în ședință publică”**.

Din redactarea alin. (5) al art. 32 în forma în vigoare în perioada 01.02.2014 – 22.07.2018, rezultă, de asemenea, că președintele ori vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție asigurau conducerea completului de 5 judecători doar atunci când aceștia făceau parte din complet, potrivit procedurii de desemnare reglementate de alin. (4), respectiv prin tragere la sorți, în ședință publică. De aceea a fost prevăzută ipoteza în care niciunul dintre judecătorii care au funcții de conducere nu este desemnat în complet, situație în care completul va fi prezidat de către decanul de vârstă.

Această este și interpretarea dată art. 32 alin. (5) din Legea nr. 304/2004 de către Curtea Constituțională prin **Decizia nr. 68/2018**, decizie prin care a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a acestui articol, una dintre criticile formulate vizând tocmai modalitatea de compunere completului de 5 judecători, respectiv faptul că anumite cauze “sunt repartizate spre a fi judecate anumitor judecători, care “judecă aceste cauze automat, doar în virtutea funcției de conducere, administrative, pe care o îndeplinesc în cadrul instanței”.

Respingând excepția de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

“18. [...] Potrivit art. 32 alin. (5) teza întâi, Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet. [...] Așadar, faptul că președintele/vicepreședintele instanței poate

intra, în urma tragerii la sorti, deci în mod aleatoriu, în compunerea completului de 5 judecători care soluționează recursul împotriva hotărârilor secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii pronunțate în materie disciplinară, nu poate conduce la concluzia că această reglementare ar încălca dreptul la un proces echitabil."

Astfel, alin. (5) al art. 32, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 207/2018, nu face altceva decât să precizeze că președintele și vicepreședinții fac parte din completul de 5 judecători, pe care îl și prezidează, doar atunci când au fost desemnați după procedura de la alin. (4), și anume prin tragere la sorti, în ședință publică.

Concluzia este întărită de soluția cuprinsă în alin. (6), care dispune că, în cazul în care niciunul dintre cei enumerați în alineatul anterior nu au fost desemnați să facă parte din complet, completul va fi prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură.

2. Practica Înaltei Curți de Casație și Justiție în privința aplicării art.32 din Legea nr.304/2004

În practică însă, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a stabilit, din februarie 2014, un alt sens al alin. (5) al art. 32 din Legea nr. 304/2004, reținând că persoanele enumerate acolo să fie considerate **ca făcând parte de drept din compunerea completurilor de 5 judecători**.

În baza acestei interpretări a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, începând cu februarie 2014 (dată cu vădita încălcare a legii), odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 255/2013, în completele de 5 judecători, **desemnarea prin "tragere la sorti, în ședință publică" a avut loc doar pentru 4 membri titulari**, cel de-al cincilea membru fiind considerat de "de drept" președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, vicepreședinții sau șefii de secție.

Prin Hotărârea nr. 3/2014 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost modificat Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclusiv în ceea ce privește atribuțiile președintelui și vicepreședintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Astfel, potrivit art. 8 alin. (1) lit. a¹) din Regulament, președintele "a¹) prezidează completele pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și în cazul prevăzut la art. 476 alin. (8) din Codul de procedură penală, și completul de 5 judecători, iar în cadrul secțiilor, orice complet, când participă la judecată;".

Cu privire la vicepreședinți, art. 14 din Regulament dispune următoarele

"Art.14. - (1) Vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție exercită atribuțiile ce revin președintelui, în lipsa acestuia, conform delegării de atribuții dispuse de președinte, sau în baza dispoziției președintelui.

(2) Vicepreședinții prezidează, în lipsa președintelui, completele pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cazul prevăzut la art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și în cazul prevăzut la art. 476 alin. (8) din Codul de procedură penală, și Secțiile Unite, precum și completele de 5 judecători."

Cu privire la conducere și compunerea completelor de 5 judecători, la art. 28 alin. (4), respectiv la 29 alin. (1) și (2) din Regulament, s-au prevăzut, prin aceeași modificare, următoarele:

"Art. 28. - (4) Completele de 5 judecători sunt prezidate, după caz, de președintele, vicepreședinții, președintele Secției penale sau decanul de vârstă.

Art. 29. - (1) În scopul stabilirii completelor de 5 judecători în materie penală, președintele sau, în lipsa acestuia, unul dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție desemnează anual, prin tragere la sorti, în ședință publică, câte 4 sau, după caz, câte 5 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru fiecare complet.

(2) În scopul stabilirii celor două complete de 5 judecători în alte materii decât cea penală, președintele sau, în lipsa acestuia, unul dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție desemnează, în condițiile prevăzute la alin. (1), judecătorii din componența acestor complete."

În aplicarea prevederilor art. 35 din Legea nr. 304/2004, dar și a celor din Regulament, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a decis să desemneze în componența completelor, din oficiu, atât pe președinte, cât și pe vicepreședinți, în unele cazuri și pe șefii de secții, refuzând astfel aplicarea Legii nr. 255/2013 în litera și spiritul ei.

S-a ajuns astfel la situația în care, din februarie 2014, de la intrarea în vigoare a Legii nr. 255/2013, prin care s-a modificat art. 32 din Legea nr. 304/2004, completele de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție au fost compuse dintr-un membru "de drept" și patru membri desemnați prin tragere la sorti, ceea ce încalcă în mod vădit prevederile art. 32 din Legea nr. 304/2004, în forma în vigoare la acea dată.

De exemplu, pentru anul 2017, prin Hotărârea nr. 61 din 19 octombrie a Colegiului de conducere, disponibilă în extras pe pagina de Internet a instanței supreme, în secțiunea Informații/Hotărâri ale Colegiului de conducere³, s-a stabilit că cele 4 complete care vor funcționa în anul 2018 "vor fi conduse conform dispozițiilor art.32 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv: președintele instanței supreme, vicepreședinții instanței supreme sau președintele Secției penale, după caz:".

Ulterior, potrivit Procesului verbal din 30 octombrie 2017, a avut loc tragerea la sorți pentru desemnarea membrilor Completelor de 5 Judecători în materie penală și civilă, pentru anul 2018, fiind desemnați prin tragere la sorți câte 4 membri titulari pentru fiecare complet. La finalul procesului verbal se reia precizarea după care "conducerea celor patru formațiuni de judecată, în anul 2018, va fi asigurată potrivit prevederilor art.32 alin. (5) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judecătorească, republicată, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu dispozițiile art.28 alin.(4) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție."

Prin Hotărârea nr. 68 din 22 noiembrie 2017⁵, s-a aprobat cu unanimitate și următoarea măsură:

"2. conducerile Completelor de 5 Judecători în materie civilă și penală, după cum urmează :

- C5 – P1 – va fi condus de domnul judecător dr. Ilie Iulian Dragomir, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție;

- C5 – P2 – va fi condus de doamna judecător Mirela Sorina Popescu, președintele Secției penale;

- C5 – C1 – va fi condus de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție;

- C5 – C2 – va fi condus de doamna judecător Cristina Iulia Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție ."

Nici în urma publicării Deciziei nr. 68/2018 a Curții Constituționale în Monitorul Oficial nr. 523 din 27 iunie 2018, prin care s-a statuat asupra sensului constituțional al art.32 din Legea nr.304/2004, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu și-a modificat practica. Or, de la momentul publicării, **decizia era general obligatorie**,

³ <http://www.scj.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=19467>

⁴ <http://www.scj.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=19466>

⁵ <http://www.scj.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=19465>

inclusiv în ceea ce privește considerentele sale, sensul constituțional al articolului de lege analizat fiind clarificat. Ca urmare, chiar dacă s-ar admite existența, până la momentul publicării acestei decizii, a unei erori de interpretare a art.32 din Legea nr.304/2004 (chiar dacă este greu, aproape imposibil de acceptat din partea instanței de cel mai înalt rang - Înalta Curte de Casație și Justiție), din acel moment această practică a căpătat și semnificația încălcării art.147 alin.(4) din Constituție, care consacră caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, în unitatea lor dată de dispozitiv și considerente.

Din această perspectivă, refuzul intrării de îndată în legalitate, ba mai mult, consacrarea expresă a voinței de a continua încălcarea legii, prin Hotărârea nr. 89/2018⁶ din 4 septembrie 2018, sunt de natură să determine un conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlamentul României, a cărui soluționare și stabilirea conduitei de urmat revine Curții Constituționale.

3. Prevederile constituționale încălcate. Substanța conflictului juridic de natură constituțională. Semnificații și consecințe

Acest conflict juridic de natură constituțională poate fi plasat/analizat, pe două coordonate; în primul rând, și cel mai evident, este vorba despre o înfrângere sistematică a voinței legiuitorului și chiar a Curții Constituționale; în al doilea rând, mai puțin evident dar la fel sau poate chiar mai grav, înfrângerea garanțiilor constituționale ale accesului liber la justiție, care are vocație de drept, dar și de principiu constituțional, aplicabil tuturor drepturilor fundamentale.

Cât privește prima dintre coordonatele menționate

Potrivit art.126 din Constituție, *“(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.*

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) Componerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică.”

Textul citat consacră la nivel constituțional că regulile de funcționare a Înaltei Curți de Casație și Justiție și componerea acesteia se stabilesc numai prin lege organică, nefiind așadar permis nici unei instanțe să refuze aplicarea acestor norme,

⁶ <http://www.sci.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=20114>

să amâne aplicarea lor, să dispună în completarea lor sau în contra acestora prin reguli proprii, adoptate de către colegiul de conducere prin acte infralegale.

În ceea ce privește compunerea completelor de judecată, dând expresie textului constituțional de referință, există o jurisprudență vastă și consolidată a Curții Constituționale, prin care este subliniat atributul exclusiv al legiuitorului în acest domeniu, sens în care amintim:

Decizia nr. 77/2003: *“Prin Decizia Plenului nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, Curtea a statuat ca liberul acces la justiție presupune și accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția. Instituirea regulilor de desfașurare a procesului în fața instanțelor judecătorești este de competența exclusivă a legiuitorului. Aceasta soluție decurge din dispozițiile constituționale ale art. 125 alin. (3), potrivit cărora “Competența și procedura de judecată sunt stabilite de lege”.*

Decizia nr. 402/2005: *“Curtea reține că, în temeiul dispozițiilor art. 126 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora “Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege”, legiuitorului îi revine obligația constituțională de a reglementa procedura de judecată și, în acest cadru, compunerea completelor ce judecă diferitele categorii de infracțiuni. În exercitarea acestei competențe exclusive conferite de Legea fundamentală, legiuitorul poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură(...)”.*

Decizia nr. 741/2007: *“Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că asupra opțiunii legiuitorului de a reglementa sistemul judecătorețului unic s-a pronunțat în numeroase cazuri, însă cu privire la dispozițiile art. 17 alin. (1) din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească. Astfel, prin Decizia nr. 292/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 629 din 3 septembrie 2003, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit dispozițiilor constituționale, stabilirea competenței și a procedurii de judecată este atributul exclusiv al legiuitorului și că judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. În aplicarea acestor prevederi constituționale, legiuitorul stabilește componența completului de judecată și conduita pe care trebuie să o aibă acesta la soluționarea cauzelor ce îi sunt repartizate.”*

Decizia nr. 1.042/2010: *“Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că a examinat conformitatea dispozițiilor art. 54 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară față de normele constituționale și convenționale invocate și în prezenta cauză. Astfel, prin Decizia nr. 741 din 13 septembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 705 din 18 octombrie 2007, precum și prin Decizia nr. 339 din 25 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea*

I, nr. 302 din 10 mai 2010, Curtea a respins excepția de neconstituționalitate și a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 124 alin. (3) și art. 126 alin. (2) din Constituție, judecătorii sunt independenți și se supun numai legii, iar stabilirea competenței și a procedurii de judecată este atributul exclusiv al legiuitorului. Curtea a statuat că, în aplicarea acestor din urmă prevederi constituționale, legiuitorul stabilește componența completului de judecată și conduita pe care trebuie să o aibă acesta la soluționarea cauzelor ce îi sunt repartizate. Atât Constituția, cât și legea privind organizarea judiciară stabilesc, sub aspectul imparțialității, dreptul și obligația judecătorilor de a se supune numai legii, activitatea de judecată desfășurându-se, potrivit legii, strict în limitele cadrului legal.”

Prin Decizia nr. 302/2017 Curtea Constituțională întărește aspectele dezlegate prin jurisprudența anterioară, conform căreia: “36. Din această perspectivă, Curtea observă că, în prezent, nulitatea absolută intervine în cazul încălcării normelor referitoare la compunerea completului de judecată”.

Este absolut clar că regulile care guvernează constituirea completelor de judecată pot fi stabilite numai prin lege sau prin acte normative cu forță juridică similară legii, ce reprezintă atributul exclusiv al legiuitorului ordinar sau delegat – în speță art.32 din Legea nr.304/2004 cu modificările ulterioare. Înalta Curte de Casație și Justiție avea obligația de a aplica art. 32 din Legea nr. 304/2004, atât în vechea formă, dată de Legea nr. 255/2013, cât și în cea intrată în vigoare prin Legea nr. 207/2018, conform regulilor stabilite de legiuitor. fapt ce impunea punerea de îndată în acord cu legea a modalității de compunere a completelor de 5 judecători, respectiv ca *toți judecătorii să fie desemnați prin “tragere la sorti, în ședință publică”*.

Or, făcând totală abstracție de dispozițiile exprese ale legii, și de competența sa astfel cum este circumscrisă de art.126 din Constituție, Înalta Curte de Casație și Justiție a procedat, în mod continuu, din 2014, prin Colegiul de conducere, potrivit unei “reguli” proprii, la stabilirea componenței completelor de 5 judecători, pentru ca, prin ultima hotărâre a Colegiului de conducere, să refuze explicit aplicarea imediată a noii legi, creând ea însăși așa zise norme tranzitorii care nu reprezintă altceva decât o consfințire expresă a încălcării legii (Hotărârea din 89/04.09.2018, evocată mai sus)

Nici măcar după ce în februarie 2018 Curtea Constituțională a statuat asupra sensului constituțional al normei aplicabile în materie, Colegiul de Înalte Curți de Casație și Justiție nu doar că nu și-a corectat practica în urma dezlegării obligatorii cu privire la înțelesul constituțional al art. 32 alin. (5) din Legea nr. 304/2004, dar a refuzat, în mod expres, să pună în aplicare și noile prevederi legale, intrate în vigoare prin Legea nr. 207/2018.

Având în vedere această practică ce continuă și este confirmată de Înalta Curte de Casație și Justiție, nu mai vorbim aici de eventuale Regulamente sau acte ce ar putea fi

contestate în cadrul unor proceduri prevăzute de lege, ci de un veritabil conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlament, generat de depășirea rolului constituțional al instanței supreme, cu încălcarea competenței autorității legiuitoare. Față de normele constituționale de referință, instanțele nu pot legifera și, de asemenea, nu pot refuza aplicarea legii, astfel de conduite echivalând cu încălcarea normelor constituționale menționate. Prin refuzul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a pune în aplicare prevederile Legii nr. 207/2018 care au oferit, practic, prilejul corectării unei conduite nelegale a instanței supreme, aceasta a continuat în mod deschis conflictul juridic de natura constituțională cu Parlamentul, căruia îi neaga practic puterea de a legifera.

Cât privește a doua dintre coordonatele menționate

În termeni foarte simpli, vorbim de o încălcare a legii de către Înalta Curte de Casație și Justiție începând din 2014, de un refuz de corectare după ce eroarea (dacă poate fi calificată astfel) a devenit evidentă ca urmare a pronunțării de către Curtea Constituțională a unei decizii publicată în iunie 2018 (Decizia nr. 68/2018) și de o afirmare expresă a voinței de a continua încălcarea legii (pentru că deja, odată cu decizia CCR, nu se mai poate vorbi de o eventuală eroare) din septembrie 2018 [prin hotărârea 89/04.09.2018 a Colegiului de conducere al ÎCCJ]. În concret - **completele de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție au cuprins și cuprind, contrar legii, membri "de drept"**.

Semnificația gravă a acestui lanț de acte și fapte transpare în mod evident dacă lecturăm considerentele Deciziei nr.68/2018 și observăm ce a determinat autorul excepției să critice art.32 din Legea nr.304/2004. Astfel, la pct.6 din decizie se rețin următoarele: «Autorul excepției mai arată că, prin modul în care legiuitorul a prevăzut compunerea Completului de 5 judecători, se încalcă și art.21 din Constituție, deoarece **imparțialitatea vizează în mod necesar și compunerea instanței, care trebuie să fie stabilită în mod aleatoriu, iar nu într-un anumit fel, pentru anumite dosare, pentru că ceea ce contează este nu numai imparțialitatea obiectivă, ci și cea subiectivă, adică aparența de imparțialitate**. Or, prin soluția adoptată de legiuitor în art.32 din Legea nr.304/2004, anumite cauze, cum este și cea de față, sunt repartizate spre a fi judecate anumitor judecători, care „judecă aceste cauze automat, doar în virtutea funcției de conducere, administrative, pe care o îndeplinesc în cadrul instanței”.

Așadar, problema sesizată Curții a vizat **asigurarea imparțialității instanței prin modul de constituire a completului de 5 judecători**. Pe bună dreptate însă, la pct. 18. din decizie, Curtea Constituțională a reținut că "această critică este neîntemeiată, de vreme ce, potrivit art.32 alin.(2), (3) și (4) teza a doua din Legea nr.304/2004, în compunerea celor două complete de 5 judecători din alte materii decât cea penală intră, de regulă, judecători specializați, în funcție de natura cauzei, iar **judecătorii care fac parte din aceste complete**

sunt desemnați, prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Potrivit art.32 alin.(5) teza întâi, Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet. (...) Așadar, **faptul că președintele/vicepreședintele instanței poate intra, în urma tragerii la sorți, deci în mod aleatoriu, în compunerea completului de 5 judecători care soluționează recursul împotriva hotărârilor secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii pronunțate în materie disciplinară, nu poate conduce la concluzia că aceasta reglementare ar încălca dreptul la un proces echitabil**".

Per a contrario, dacă desemnare în aceste complete nu se face prin tragere la sorți, iar președintele/vicepreședintele nu intră în aceste complete aleatoriu ci "de drept", imparțialitatea instanței nu mai este asigurată.

Or, la paragraful 19 din aceeași decizie, Curtea Constituțională reține că "potrivit art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, **orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială**, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil. Referitor la imparțialitatea magistratului, ca garanție a dreptului la un proces echitabil consacrat de art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin Hotărârea din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza *Piersack împotriva Belgiei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că **imparțialitatea poate fi apreciată într-un dublu sens: un demers subiectiv, ce tinde să determine convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate subiectivă, și un demers obiectiv, cu scopul de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate obiectivă (paragraful 30).** Această definiție este reluată și în Hotărârea din 24 mai 1989, pronunțată în Cauza *Hauschildt împotriva Danemarcei*, prin care Curtea Europeană a Drepturilor Omului arată că imparțialitatea subiectivă este prezumată până la proba contrară (paragraful 47). În schimb, **aprecierea obiectivă a imparțialității constă în a analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni de lipsă de imparțialitate** (Hotărârea din 15 decembrie 2005, pronunțată în Cauza *Kyprianou împotriva Ciprului*, paragraful 121)."

Este adevărat că, așa cum se reține la pct.20 din Decizia nr.68/2018, "prezumpția de imparțialitate a judecătorilor care fac parte din Completul de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu poate fi înlăturată prin **simplul fapt** că aceștia ocupă și funcții de conducere". Sintagma cheie în acest context (inclusiv din perspectiva eventualelor

contestări la Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărârilor instanței supreme) este însă cea subliniată: simplul fapt. Or, **nu mai vorbim de un simplu fapt atunci când, cu asumarea încălcării legii, un judecător ce ocupă funcție de conducere este consacrat membru "de drept" al completului de 5 judecători ai instanței supreme.** Prezintă relevanță inclusiv faptul că nu vorbim de orice instanță ci chiar de Înalta Curte de Casație și Justiție, care ar trebui să se remarcă prin exemplaritate, având atribuția de "ghid" pentru celelalte instanțe, prin atribuțiile de soluționare a hotărârilor prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și a recursurilor în interesul legii. Și numai prin prisma considerentelor deciziei Curții Constituționale aici citate se naște **legitima întrebare dacă, în aceste condiții, cel puțin cu data acestei decizii, mai putem vorbi despre păstrarea prezumției de imparțialitate a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pe componenta obiectivă a acesteia.**

Amintim în acest sens faptul că, în hotărârea *Kyprianou v. Cyprus*, nr. 73797/01, § 121, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a rezumat principiile care reies din jurisprudența sa cu privire la imparțialitatea instanței judecătorești după cum urmează: „Curtea reiterează, în primul rând, că într-o societate democratică este de o importanță fundamentală ca instanțele judecătorești să inspire încredere populației și, în primul rând, acuzatului, în cazul procedurilor penale (a se vedea *Padovani v. Italy*, hotărâre din 26 februarie 1993, Seria A nr. 257-B, p. 20, § 27). În acest sens, articolul 6 cere instanței, care cade sub incidența sa, să fie imparțială. Imparțialitatea, în mod normal, denotă absența prejudecății sau părtinirii, existența sau absența acesteia putând fi probată în diferite moduri. Astfel, Curtea face distincție între o abordare subiectivă, adică încercarea de a constata convingerea personală sau interesul unui judecător într-o anumită cauză, și o abordare obiectivă, adică determinarea dacă el a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în acest sens (a se vedea *Piersack v. Belgium*, hotărâre din 1 octombrie 1982, Seria A nr. 53, § 30 și *Grievies v. the United Kingdom [GC]*, nr. 57067/00, § 69, ECHR 2003-XII). **În ceea ce privește al doilea test, atunci când testul se aplică unui complet de judecători, aceasta înseamnă că este necesar de a stabili dacă, pe lângă comportamentul personal al oricăruia dintre membrii aceluși complet, există fapte care pot fi stabilite și care pot trezi dubii în ceea ce privește imparțialitatea. În această privință, chiar aparențele pot avea o anumită importanță (a se vedea *Castillo Algar v. Spain*, hotărâre din 28 octombrie 1998, Reports 1998-VIII, p. 3116, § 45 și *Morel v. France*, nr. 34130/96, § 42, ECHR 2000-VI). Atunci când se hotărăște **dacă într-o anumită cauză există motive legitime de a bănuși că un complet nu este imparțial**, punctul de vedere al celor care pretind că acesta nu este imparțial este important, dar nu decisiv. Ceea ce este decisiv este dacă această bănuială poate fi **obiectiv justificată** (a se vedea *Ferrantelli and***

Santangelo v. Italy. hotărâre din 7 august 1996, Reports 1996-III, pp. 951-52, § 58, și Wettstein v. Switzerland, nr. 33958/96, § 44, ECHR 2000-XII).”

Menționăm și faptul că, în cauza *Tocono și Profesorii Prometeiști c. Moldova* (2007), par.31, Curtea a reamintit că «articolul 6 par.1 din Convenție **impune o obligație fiecărei instanțe naționale să verifice dacă, așa cum este formată, ea reprezintă o "instanță imparțială" în sensul acestor prevederi**». Or, în cauza de față, Înalta Curte de Casație și Justiție a acceptat și acționat în mod direct în sensul de a alcătui complete cu încălcarea legii, punând în discuție astfel chestiunea imparțialității în sensul analizat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Reținem obligația instanței supreme de a respecta și aplica hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului în baza art.20 din Constituție.

IV. CONCLUZII

De la intrarea în vigoare a Legii nr. 255/2013, compunerea completelor de 5 judecători la Înalta Curte de Casație și Justiție s-a făcut în alt mod decât cel prevăzut de lege, adică nu “prin tragere la sort” pentru toți membrii completului, **înfrângându-se astfel voința Parlamentului, ca autoritate legiuitoare**.

Decizia nr.68/2018 a Curții Constituționale din care rezultă, implicit, că o astfel de practică ridică problema lipsei de imparțialitate a instanței supreme nu a fost respectată de Înalta Curte de Casație și Justiție, care a continuat conservarea acestei conduite, **devenită cu această dată în mod făcând contrară atât jurisprudenței Curții Constituționale cât și a Curții Europene a Drepturilor Omului**.

Prin Hotărârea 89/04.09.2018 a Colegiului de conducere, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis să continue încălcarea legii, **contrar voinței Parlamentului și cu ignorarea jurisprudenței instanței constituționale și a celei europene, așadar implicit a art.1 din Constituție care consacră valorile fundamentale ale statului român- stat de drept, bazat pe principiul separației și echilibrului puterilor în stat, în care este obligatorie respectarea legii și a supremației Constituției**.

Este evident că în acest mod Înalta Curte de Casație și Justiție a săvârșit și săvârșește acte și acțiuni concrete prin care își arogă competențe ce nu îi aparțin, încălcând competența constituțională a altei autorități, și anume a Parlamentului.

Soluționând un alt conflict juridic de natură constituțională și sancționând arogarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a prerogativelor de legiferare, Curtea Constituțională a subliniat că **"sensul art. 124 alin. (1) este acela că organele care îndeplinesc justiția și care, potrivit art. 126 alin. (1) din Constituție, sunt instanțele**

judecătorești trebuie să respecte legea, de drept material sau procesual, aceasta fiind cea care determină comportamentul persoanelor fizice și juridice în circuitul civil și în sfera publică. Dispoziția consacră principiul legalității actului de justiție și trebuie corelată cu prevederea art. 16 alin. (2) din Constituție care prevede că "Nimeni nu este mai presus de lege" și cu cea a art. 124 alin. (3) din Constituție, care prevede alte două principii constituționale: independența judecătorului și supunerea lui numai legii. Aceste dispoziții guvernează activitatea instanțelor judecătorești și fixează poziția lor față de lege. Este unanim acceptat că atribuțiile judecătorului implică identificarea normei aplicabile, analiza conținutului său și o necesară adaptare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit, astfel încât legiuitorul aflat în imposibilitate de a prevedea toate situațiile juridice lasă judecătorului, investit cu puterea de a spune dreptul, o parte din inițiativă. Astfel, în activitatea sa de interpretare a legii, judecătorul trebuie să realizeze un echilibru între spiritul și litera legii, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, fără a avea competența de a legifera, prin substituirea autorității competente în acest domeniu. (...) În ceea ce privește autoritatea judecătorească, reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție, conduita conformă Constituției transpune din cele statuate mai sus, și anume exercitarea competențelor stabilite de lege în conformitate cu prevederile constituționale referitoare la separația puterilor în stat și, deci, abținerea de la orice acțiune care ar avea ca efect subrogarea în atribuțiile altei autorități publice. Prin urmare, Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate a acestora." (Decizia nr.838/2009)

Aceste considerente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în prezenta cauză câtă vreme Înalta Curte de Casație și Justiție prin Colegiul său de conducere a decis, în lipsa unor prevederi legale care să îi permită acest lucru, că președintele, vicepreședintele și președinții de secție fac parte "de drept" din completele de 5 judecători. Astfel, instanța supremă acționează ca un veritabil legiuitor, această situație conflictuală perpetuându-se de la intrarea în vigoare a Legii nr. 255/2013 până în prezent.

Arogându-și competențe care țin de sfera puterii legiuitoare, modificând, prin modul de aplicare, prevederile legale și instituind dispoziții cu valoare de norme tranzitorii, Înalta Curte de Casație și Justiție a generat un conflict juridic de natură constituțională cu Parlamentul la cărui gravitate însă se răsfrânge în mod direct în garantarea accesului liber la justiție, în sensul afectării acestuia pe componenta asigurării imparțialității instanțelor de judecată (în sens obiectiv). Constituția garantează atât dreptul de a avea acces liber la justiție, care se realizează de Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe și se împlinește în numele legii, cât și dreptul la un proces echitabil. În vederea protejării acestor drepturi garantate constituțional, Parlamentul a prevăzut un mod de alcătuire a completelor

de 5 judecători, care nu a fost respectat de către Înalta Curte de Casație și Justiție, cu efect direct asupra drepturilor și libertăților părților din procesele respective, garantate de Constituție.

Astfel fiind, Curții Constituționale îi revine rolul ca, în calitate de “garant al supremației Constituției”, să pronunțe o decizie prin care:

- să constate existența unui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, conflict generat de refuzul acesteia din urmă de a aplica întocmai dispozițiile din Legea nr. 304/2004 referitoare la compunerea completelor de 5 judecători;

- în vederea soluționării acestui conflict juridic de natură constituțională, să arate conduita în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze. Aceasta înseamnă atât exercitarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a atribuțiilor sale prin aplicarea de îndată și întocmai a Legii nr. 207/2018, dar și corectarea efectelor generate de această conduită de la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013 și până în prezent, ținând seama de riscul condamnării României a Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru nerespectarea art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale în cauzele soluționate cu încălcarea jurisprudenței constante a acestei Curți în cauzele soluționate de Înalta Curte de Casație și Justiție în completele de 5 judecători, ce au fost compuse nu potrivit legii, ci potrivit hotărârilor Colegiului de conducere al acestei instanțe).

Prim-ministru

Vasilica Viorica DÂNCILĂ

